

slike slane, podriđa i tragediju čoveka
i naroda hercegovačke Kozare.

U ovo krajige ugnadene su godine
zolotnog i srebrnjeg rada u koim su se
većno preplatali marjanin trud i talent
njegov stvaraca. Pisana je s neizostavnom
ljubavlju i dinamikom za padrije župičkog
naroda Kozare, pričana s uverljivosti
jednog mäenika.

Najveći dio knjige govor u djeci, u bes-
mima slane i travjene epopeji, o jed-
nom djetinjstvu težnjom u mati učer-
ebice rođene na Kozari. Govor o djeci
kreirajući vihorom rata na bezbj-
davanje.

Evo ovako, na ovakav način, govor,
slikom, binom borac, dobrojno
sukrom, odvraćajući se svijetu svih
polih drugova i zaboraca koji ne dotaknuće
narod.

46. КЊИЖЕВНИ СУСРЕТИ НА КОЗАРИ 2018.

46. КЊИЖЕВНИ СУСРЕТИ НА КОЗАРИ

Приједор, 11. – 22. септембар 2018.

Програм 46. књижевних сусрета на Козари

11. септембар – „Вече пјесама Алексе Шантића“

14. септембар – „На лицу мјеста“ – Мали поетски час и полагање вијенаца на Палежу,
мјесту на Козари где је Скендер Куленовић први пут прочитао поему
„Стојанка, мајка Кнежополька“

18. септембар – Трибина „Цртице из прошлости“

„Први свјетски рат у мемоарским записима Бранислава Нушиће“
Професор Горан Максимовић

19. септембар – У сарадњи са Фондацијом „Бранко Ђорђић“ представници

Организационог одбора Сусрета учествовали на окружном столу о
изградњи меморијалног центра у Хашанима „Башта слезове боје“ у
организацији општина Крупа на Уни и Нови Град.

20. септембар – „Вече пјесника завичајног круга“

20. септембар – Промоција књига изабраних дјела Бранка Ђорђића и Милована

Данојлића из едиције „Овјенчани“ Библиотеке „Књижевни сусрети на
Козари“

21. септембар – „Ој, Козаро, пјесмом опкољена“ – Гостовање пјесника у градовима
са организаторима Сусрета

21. септембар – „Осамдесет му је година тек“ – Књижевно пријеподне посвећено
осамдесетогодишњици рођења Драгана Колунџије

21. септембар – Свечана академија – Свечаност посвећена књижевности, Козари и
Приједору

22. септембар – Централна манифестација 46. књижевних сусрета на Козари

22. септембар – „Вече лауреата“ – Вече посвећено Здравку Мировчићу, овогодишњем
добитнику награде „Скендер Куленовић“

Учесници 46. књижевних сусрета на Козари

Здравко Миовчић, добитник овогодишње награде „Скендер Куленовић за књигу пјесама „Шта је душа сакупила“.

Жири за додјелу награде „Скендер Куленовић“:
академик Бранко Летић, проф. др Ранко Поповић и пјесник Ђорђе Нешић.

Пјесници:

Драган Колунција, Матија Бећковић, Љубивоје Ршумовић, Мошо Одаловић, Ђорђе Нешић, Вуле Журић, Анђелко Анушић, Вид Вицко Вукелић и Драгана Крагуљ.

Пјесници завичајног круга:

Кристина Плавшић, Берислав Благојевић, Маја Николић, Александра Маџар, Миле Лисица, Александра Мракић, Ана Буква и Милош Пуђа.

Стручњаци из области науке о књижевности:

проф. др Ранко Поповић, проф. др Младенко Саџак и проф. др Горан Максимовић.

Драмски и музички умјетници:

Глумци: Катарина Гојковић, Јасмина Стојљковић и Небојша Кундачина

Музичари: Софија Ковачевић (клавир), Тијана Криваја (сопран), Срђан Марковић (клавир), Драган Маринковић (гитара и вокал) и ученици Музичке школе „Саво Балабан“.

11. септембар, 20 часова
Галерија „Сретен Стојановић“ Приједор

ВЕЧЕ ПЈЕСАМА АЛЕКСЕ ШАНТИЋА

Вече посвећено стопедесетогодишњици рођења Алексе Шантића. Поезију Алексе Шантића говорио првак Народног позоришта из Београда, глумац Небојша Кундачина, а Шантићеве пјесме пјевао Драган Маринковић, професор Музичке школе „Саво Балабан“ из Приједора.

14. септембар, 11,00 часова

Палеж, мјесто на којем је Скендер Куленовић, након офанзиве на Козари, преживјелим борцима и народном збјегу први пут прочитao поему „Стојанка, мајка Кнежопољка“.

Полагање вијенца и мали поетски час у којем су учествовали пјесници завичајног круга: Берислав Благојевић (Бања Лука), Маја Николић (Костајница), Ана Буква (Козарска Дубица) и Милош Пуђа (Приједор). Поетском часу су присуствовали чланови Организационог одбора Сусрета и извиђачи Одреда „Др Младен Стојановић“ из Приједора.

18. септембар, 19,00 часова

Читаоница Народне библиотеке „Ћирило и Методије“ Приједор

Трибина: Цртице из прошлости“

Трибина посвећена стогодишњици завршетка Првог свјетског рата и осамдесетодишњици смрти Бранислава Нушића.

“Први свјетски рат у мемоарским записима Бранислава Нушића”

Предавач: Проф. др Горан Максимовић

Мара Ђимић и Горан Максимовић

19. септембар, 13,00 часова

Хашани – У сарадњи са Фондацијом „Бранко Ђорђић“ из Бањалуке, књижевници, учесници наших Сусрета, Матија Бећковић и Вуле Журић, професор Горан Максимовић, те чланови Организационог одбора Сусрета Биљана Малбашић, Мара Ећим и професор Младенко Саџак учествовали на окружном столу о реализацији пројекта „Башта сљезове боје“ у родном мјесту Бранка Ђорђића. Том приликом је професор Младенко Саџак присутнима представио књигу изабраних дјела Бранка Ђорђића из едиције „Овјенчани“ у оквиру Библиотеке „Књижевни сусрети на Козари“.

Матија Бећковић и Светозар Личина

20. септембар, 19,30 часова
Галерија „Сретен Стојановић“ Приједор

ВЕЧЕ ПЈЕСНИКА ЗАВИЧАЈНОГ КРУГА

Своју поезију су говорили пјесници Кристина Плавшић (Нови Град), Мaja Николић (Костајница), Александра Маџар (Бања Лука), Миле Лисица (Лакташи), Александра Mrакић (Градишча), Ана Буква (Козарска Дубица) и Милош Пуђа (Приједор).

Вече је водила Кристина Плавшић, а у музичком дијелу су наступиле ученице Музичке школе „Саво Балабан“ : Ивана Стојаковић, Ивана Тркуља и Леона Јосић.

БОНИК

ДАНОВИЋ

СИМПОЛИЧНИ

СИМПОЛИЧНИ

20. септембар, 20,15 часова

Галерија „Сретен Стојановић“ Приједор

Поводом 40 година од смрти Скендера Куленовића и установљења књижевне награде која носи његово име те 40 година од уручења ове награде првом добитнику – Бранку Ђопићу, Организациони одбор Сусрета установио је Библиотеку „Књижевни сусрети на Козари“. Ове јубилеје смо обиљежили промоцијом изабраних дјела Бранка Ђопића и Милована Данојлића, књига које су изашле у едицији „Овјенчани“. О књигама су говорили Матија Беђковић и професори др Младенко Саћак и др Ранко Поповић.

21. септембар, 11,00 часова
Библиотека „Ћирило и Методије“

ОСАМДЕСЕТ МУ ЈЕ ГОДИНА ТЕК
Књижевно пријеподне посвећено
осамдесетогодишњици Драгана Колунџије.

21. септембар, 19,30 часова

Позориште Приједор

СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА

посвећена књижевности, Козари и Приједору

Пред излазак на сцену.

На почетку академије, учесницима и гостима обратио се предсједник Организационог одбора Књижевних сусрета на Козари, градоначелник Приједора, господин Миленко Ђаковић.

Вид Вицко Вукелић

Није музичар, а освојио је многе награде на дјечијим музичким фестивалима. Гласно и дично, често узвикне: ВОЛИМ ПИСМО ЋИРИЛИЧНО!

НА КРИЛИМА МАШТЕ пронашао је Кључић ЗА ОСМЕХ и њиме отворио КУЋИЦУ ОД СНА која се налази И НА НЕБУ И НА ЗЕМЉИ и тако спознао да ту ПОСТОЈИ НЕШТО. Добро зна да ВРБАС ПАМТИ Сафикаду и Хермана, али је ипак он испричао: САФИКАДА – ВАКО ЈЕ БИЛО. Иако дјеци савјетује:

СВЕ ШТО НИСИ ЗНАО, А ХТЕО БИ ЗНАТИ, ТИ ОД КЊИГЕ ТРАЖИ, ОНА ЂЕ ТИ ДАТИ, није могао, а да не примијети: ТЕШКО ЈЕ ДО НЕБА У КУЛТУРИ СТАЊЕ, КЊИГА ЈЕ СВЕ ВИШЕ, А ПИСАЦА МАЊЕ. Из Бањалуке нам долази ДОБАР ПОЗНАВАЛАЦ ДЈЕЧИЈЕГ СВИЈЕТА.

Анђелко Анушић

Изгубио је завичај па му је кућа и мотив и симбол: АКО МИ У КУЋУ ПУДАЈУ, ГОСПОДЕ, НЕКА МЕ УБИЈУ С ЊОМ ЗАЈЕДНО, ДА ИЗДАХНЕМ НА ПРАГУ, ПОД СВОИМ КРОВОМ, САМО ДА СЕ НЕ ПОТУЦАМ КО БЕСКУЋНИК У СВИЈЕТУ БЕЗ ДОМА И ДРЖАВЕ.

Прошао је страхоте националног удеса и РИДАО ЗА КРАЈИНОМ: ТО КО НИЈЕ ВИДИО, НИШТА НИЈЕ ВИДИО, ТУ НОЈЕВУ БАРЧИЦУ НА КОПНУ, ТАЈ ТРАКТОР, ТУ КОЊСКУ ЗАПРЕГУ У КОЈУ ЈЕ СТАЛО СВЕ ОСИМ ГРОБОВА. Рајко Петров Ного за њега каже да је СИРОТАН ПОМАЈКЕ ЕПИКЕ који пише на језику до којег држи ВИШЕ ОД ХЉЕБА све чувајући успомену на народног пјевача.

ГРАДИНАР БЕЗ ГРАДИНЕ, човјек који је ТАМО ДАЛЕКО из завичаја понио само ШТАП ОД ПИСМЕНА.

Драгана Крагуљ

Првим стиховима крочила је на ПУТ СА ОБЛАЦИМА и као КРАДЉИВИЦА СНА пратећи СЈАЈ И ОДСЈАЈ стигла је у РАДОСТИ ДУБОК ХЛАД. У ноздрвама МИРИС ЗЛАТНОГ МЈЕСЕЦА И ДАЛЕКИХ ВОДА, у руци МАЧ ОД СЛОВА, а у срцу САНА коју настоји, ОНАКО САЊИВУ, У МРЕЖУ УХВАТИТИ. КОРАЧА РИТМОМ ГРЛИЧИНОГ ГУКА, често баца ПОГЛЕД С МОСТА У РАНО ЈУТРО КАД ЗАМИРИШЕ САНА. ТРКОМ КРОЗ ТРАВУ ДО ЗЕЛЕНЕ ВОДЕ, СА ВРБЕ У ВИР УСКАЧЕ БЕЗ ДАХА. Природу и свемир, Сану, близиње и љубав према њима вјешто је укоричила у сонете и све то овјерила Печатом вароши скремскокарловачке. Док сви пјесници пјевају сонете својим драганама, ми имамао част да Драгана пјева нама.

Драган Колунџија

НА БРЕГ ЈЕ ИЗ МАТЕРЕ ПАО, са којег је видио И ПОЖАР И ПОКОЉ И СМРТ. Било их је СЕДМОРО БРАЋЕ И СЕСТАРА и расли су уз ТАТИНЕ ПСОВКЕ И МАМИНО „БОГ ТЕ ВИДЕО“ КАД СУ НЕШТО ПОГРЕШИЛИ.

ОНДА ЈЕ ОН ОТИШАО У СВЕТ, КАО ШТО СЕ ИДЕ У ШУМУ; СА КОНОПЦЕМ У РУЦИ И СЕКИРОМ НА РАМЕНУ.

Сакупљао је ПЕСМЕ У ВРЕМЕНУ гледајући кроз ПРОЗОР ОТВОРЕН НА ПЛАВО, нижући ГОДИНЕ КОЈЕ ПРОЋИ НЕЋЕ, враћајући се КОЗАРИ ОПЕТ И ОПЕТ. Осамдесет му је година тек, ВЈЕЧИТИ ЗАРОБЉЕНИК У РУЖИ, дијете и пјесник Козаре.

Мошо Одаловић

Рођен у десетерцу, док није пошао у школу, мислио је да му је име ТАМО СЕ, јер су га увијек премјештали због гужве у кући, а отхранила га је МАМИНА КЕЦЕЉА. Из завичаја на Косову отишао је у изbjеглиштво са КОФЕРОМ ПУНИМ МАЈЧИНИХ СУЗА, А БИЛО ЈЕ И ОЧЕВИХ. Сели се са пјесмама у које је упаковао мравињак, поље и шеву, чашу извора, нарамак шуме, пртину до тора и озебло јање. У путној торби, као у Нојевој барки, са собом носи и младице које је засадио у новом завичају, а којима је надио лијепа имена: храст Живојин, бадем Горчило, вишња Вишеслава и трешња Десанка... Понио је из дједове шуме дренов штап, како би се у старости могао наслањати на дрво из дјетињства.

За њега Драган Лукић каже: „ЈЕСТЕ КРУПАН, ВИСОК, ПЛЕЋАТ, ГЛАВАТ, ОКАТ, РУКАТ, НОГАТ И ЈЕСТЕ ЏИН КОЈИ ПИШЕ ПЈЕСМЕ.“

Још увијек без дреновог штапа из дједове шуме.

Ђорђе Нешић

У виноградима Источне Славоније научио је од лозе КАКО СЕ ИЗДИЋИ ЧИСТ ИЗ ПАНОНСКОГ БЛАТА, НЕСАВИЈЕНЕ КИЧМЕ, НЕПРЕРЕЗАНОГ ВРАТА. Водио је дијалог са Богом ЧЕКАЈУЋИ СТВОРИТЕЉА. У његовом котлићу од сонета крчка се ЛУК И ВОДА завичајног рјечника. Бранио је ћирилично слово пјевајући: ШТА ЈЕ ДРУГО СЛОВО, НЕГО ДАР ОД БОГА, А СЛОВОУБИСТВО ДЕЛО ОХОЛОГА. Гледајући Дунав са Бијелог брда и сам је пожелио: ЈЕДНОМ, АКО СЕ РАЗМРСЕ НИТИ И ПОРАЗ ПРЕСТАНЕ ДА ПЕЧЕ, КАД МИНЕ СВЕ, ДА МИ ЈЕ БИТИ ПРОЗОР КРОЗ КОЈИ ДУНАВ ТЕЧЕ. Он је незаштићени свједок који пјева о томе како се опстаје и духовно траје у запећку националне културе, на несигурној, лелујавој граници међу свјетовима, на том педљу копна изложеном нечастивим силама историје, а који је на крају закључио БОЉЕ ЈЕ БИТИ У МАЊИНИ.

Пјесник и руководилац Културног и научног центра „Милутин Миланковић“ у Даљу.

Вуле Журић

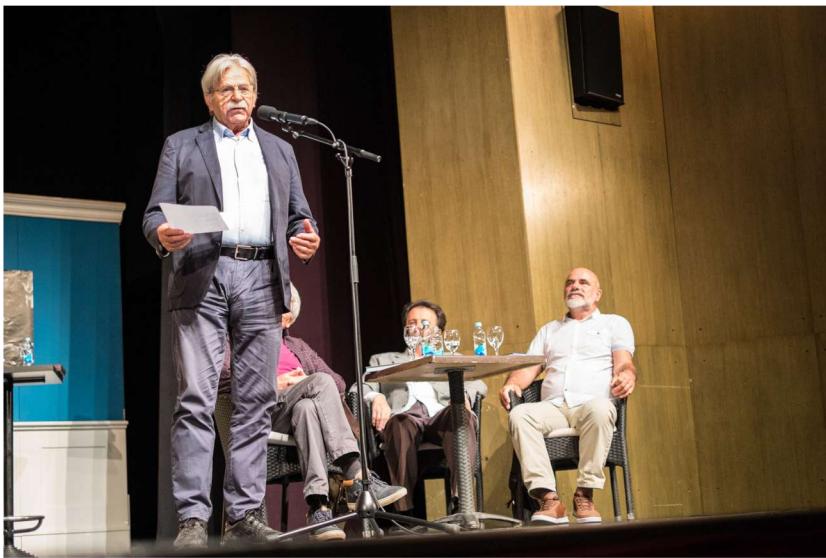
Из Сарајева у Београд није се упутио као избеглица, него је само отишао за својом државом која се, још увијек, звала Југославија. Није постао писац зато што је избио рат, него је сам рат утицао да пише о томе.

У јавности је познат као писац ратне и избјегличке прозе, а избеглице дефинише као невидљиви народ који нема своје границе, народ који нема везе са националношћу, већ само са својом судбином.

Има ГАВРИЛОВ ПРИНЦИП и учинио је да ОРЛОВИ ПОНОВО ЛЕТЕ. Писац који је видио ПОСЉЕДЊИ МЕЈДАН ПЕТРА КОЧИЋА и који је створио РЕПУБЛИКУ ЂОПИЋ.

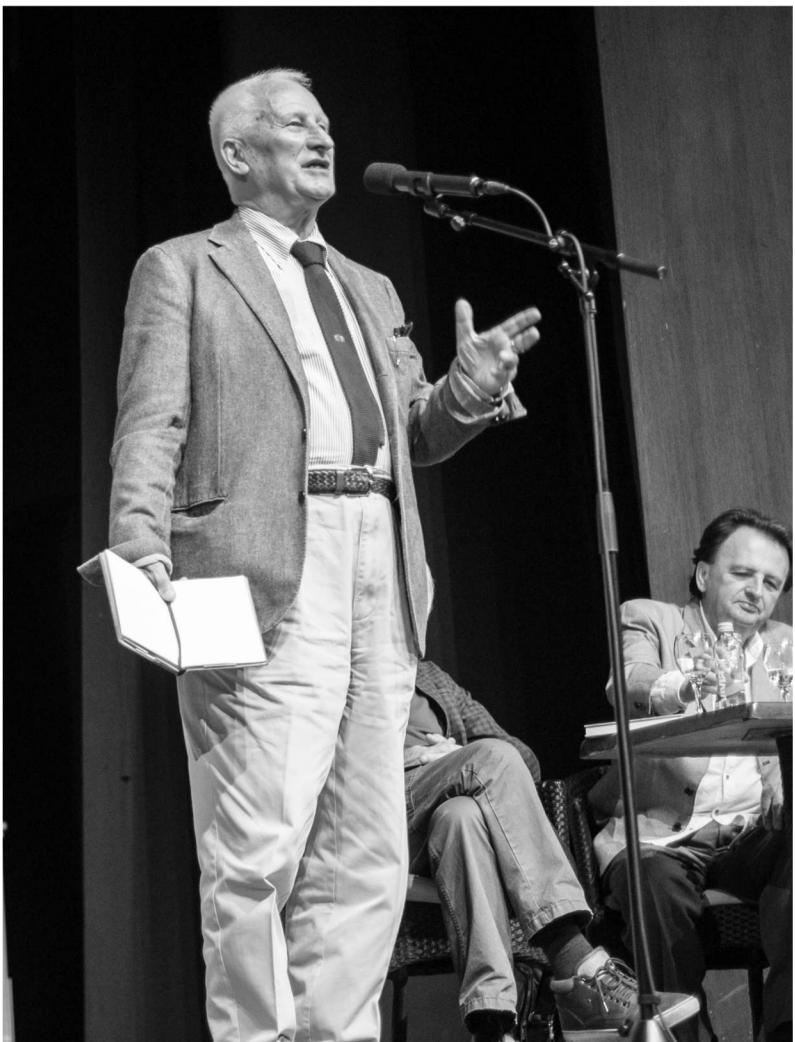
Љубивоје Ршумовић

ОТАЦ МУ НИЈЕ САМО СРЕДЊЕ СЛОВО ИЗМЕЂУ ЊЕГА И ПОРЕКЛА, НЕГО СРЕДЊЕ СРЦЕ И СРЕДЊИ БОЛ. Видио је НЕВИДЉИВУ ПТИЦУ, слушао ВЕСТИ ИЗ НЕСВЕСТИ гледајући СЈАЈ НА ПРАГУ. СУНЧАО СЕ НА МЕСЕЧИНИ пишући БУКВАР ДЕЧИЈИХ ПРАВА и успјело му је да свеже ТРИ ЧВОРА НА ТРЕПАЦИЦИ. Он је велемајстор у шаху, и вицешампион у каратеу, чувар природе колико и дјечијих права. За њега Душко Радовић каже: ЊЕГОВ ТАЛЕНАТ, БИСТРА ГЛАВА И ЗДРАВЉЕ, ЕФИКАСНО ДЈЕЛУЈУ ПРОТИВ ЗАГАЂЕНЕ СРЕДИНЕ У КОЈОЈ ЖИВИМО. ОН СЕ КАО ПЛАНИНСКИ ПОТОК СПУСТИО СА ЗЛАТИБОРА, И САД ЖУБОРИ КРОЗ СВОЈЕ КЊИГЕ И ЕМИСИЈЕ: БИСТАР, ПИТАК И ЗДРАВ. Радо виђен гост на нашим Сусретима и почасни грађанин Приједора.

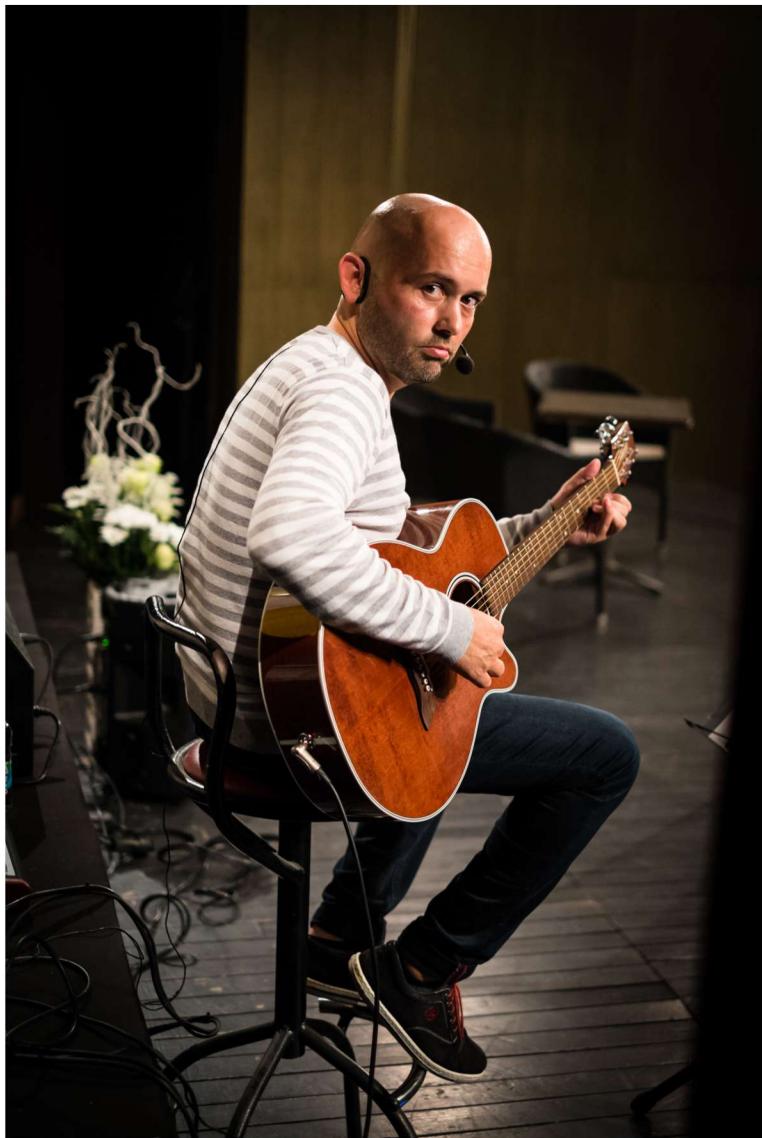
Матија Бећковић

РЕЧЕ МИ ЈЕДАН ЧОЕК да је ВОЛИО ЛУКАВИЦУ КОЈА ЈЕ ХТЕЛА ДА ГА НАДЛУКАВИ и да је МОГАО БИТИ ОТАЦ СВОМЕ ОЦУ, а ЈОШ ЈЕ ДЕТЕ И СИРОЧЕ, те да СВЕ ИМА СВОЈ КРАЈ ОСИМ ЂЕРАЊА и да нам је поручио да НА МЛАДИМА ЂЕРАЊЕ ОСТАЈЕ. Борислав Михаиловић Михиз једном је за њега рекао: КАД ЈЕ ЊЕГОВО ИМЕ ПРВИ ПУТ ЗАЗВОНИЛО У БЕОГРАДУ, СВЕТ СЕ У ЧУДУ ПИТАО: КО ТО ГЛАСНО УЗВИКУЈЕ У СТИХОВИМА СВОЈЕ ИМЕ, КО ТО ТАКО ДРСКО СТОЈИ КРАЈ МОРА „ЈЕР МУ СЕ НЕ СЛАЖЕ СА КОШУЉОМ“, ЧИЈОЈ ТО МАНИЈИ ВЕЛИЧИНЕ „НЕМА ПИСМА ОД ХОМЕРА, А МОРА ДА МУ ЈЕ ПИСАО“, КОМЕ ТО ГЕНИЈУ „ЈЕДНОГОДИШЊА БИЉКА ДОЛАЗИ ПОРЕД ВРАТА И МОЛИ ГА ДА ЈЕ ПОМЕНЕ“, КОМЕ ТО НАРЦИСУ „НИ ЈЕДАН НАРЦИС НИЈЕ ДО КОЛЕНА“. Он је тада НЕОСЕТНО УЗЕО РЕЧ И ОД ТОГ ТРЕНУТКА ОНА ЈЕ БИЛА ЊЕГОВА. Вечерас није дошао у било који град, дошао је у Пријedor, као његов почасни грађанин и кум Градске библиотеке.

Задоволна публика

Свечану академију је водила Јасмина Стоильковић, драмска умјетница Српске драме Народног позоришта у Приштини.

У музичком дијелу програма наступили су: глумица Катарина Гојковић (вокал), Срђан Марковић (клавир и пратећи вокал), те Драган Маринковић (гитара и вокал).

Градоначелник Приједора, господин Миленко Ђаковић уручио је Плакету „Скендер Куленовић“ овогодишњем добитнику ове награде, пјеснику Здравку Миовчићу.

У знак захвалности организаторима 46. књижевних сусрета на Козари, добитник награде „Скендер Куленовић“, Здравко Мировчић, написао је 24. септембра пјесму „Озарени“.

Озарени

Никако да се вратим у свет
Након пар дана с песницима –
Као да беше уклет узлет
Као да и сад лебдим с њима

Као у јату са братијом
Под Скендеровом моћном сенком
Са Ђорђем, Мошом и Матијом,
Са Ранком, Тихом и Младенком...

Уз жилавку и врч трибуна
Трепери душа до врха пуна
Сjeћања, приче, поезије,

Нечег што јесте док већ није,
Што је испуни и озари
У Приједору и на Козари.

22. септембар, 11,00 часова

Меморијални комплекс Мраковица на Козари

ЦЕНТРАЛНА МАНИФЕСТАЦИЈА 46. КЊИЖЕВНИХ СУСРЕТА
НА КОЗАРИ

Књижевници Драган Колунџија и Љубивоје Ршумовић положили су вијенац у знак сјећања на пале борце Козаре.

Градоначелник Приједора, господин Миленко Ђаковић, и овогодишњи лауреат, Здравко Миовчић, положили су вијенац на бисту Скендера Куленовића на Мраковици.

Збор лошег времена, Велики поетски час на Мраковици је одржан у конгресној сали Хотела "Монумент".

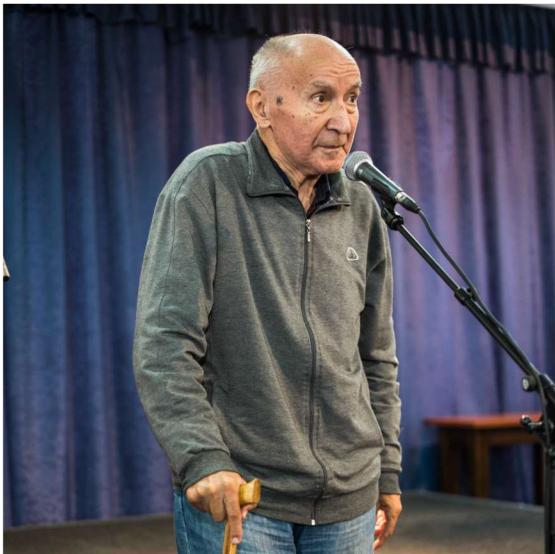
Час је почeo традиционалним извођењем поеме „Стојанка, мајка Кнежопољка”, коју је ове године говорила Јасмина Сојљковић, драмска умјетница Српске драме Народног позоришта из Приштине.

Градоначелник Приједора, господин Миленко Ђаковић

Директор Компаније АрцелорМитал, господин Младен Јелача, уручио је Здравку Миовчићу статујету „Љубијски рудар“ и новачани дио награде „Скендер Куленовић“.

На велико задовљство публике, у музичком дијелу програма наступили су Катарина Гојковић и Срђан Марковић

С ГАЛЕРИЈА
Срећен Стојановић

GALERIE
Sreten Stojanovic

ВЕЧЕ
ЛАУРЕАТА

60 Књижевних Суредника

УЧЕСТВУЈУ:

Зоранко Милутин
Димитрија Петровић
Сељо Ђуловић
и 2014 године

ГОСТИ:

Ранко Поповић
Драган Миликовић

СУБОТА, 22.09.2018. у 20.15 часова

22. септембар, 20, 15 часова
Галерија „Сретен Стојановић“

ВЕЧЕ ЛАУРЕАТА

Вече посвећено Здравку Миовчићу, овогодишњем добитнику награде „Скендер Куленовић“.

Са пјесником је разговарао професор др Ранко Поповић.

У музичком дијелу програма наступили су Драган Маринковић (који је лауреату компоновао и отпјевао пјесму „Живот између“ на стихове из награђене књиге „Шта је душа сакупила“), Тијана Криваја (сопран) и Софија Ковачевић (клавир).

Академски сликар и директор Галерије „Сретен Стојановић“, Тихомир Илијашевић, поклонио је лауреату његов портрет.

Здравко Мировчић

Мени најближи Скендер

Скендер Кулевић је највећи и најмоћнији у поеми Стојанка мајка Кнежопољка. Ту он, како је већ раније запажено, црпи снагу из четири моћна архетипа Мајке: Мајке Земље, Мајке Козаре, Мајке Русије и Мајке Југовића, од којих је онај први универзални, а преостала три извorno наша. Највећа поема српске страдалничке поезије написана је за једну ноћ, у божанској надахнућу над патњом која превазилази људске могућности. Њена је позиција нулта тачка егзистенције, како написа Драган Хамовић. У њој Пјесник као да добија директно, без посредника, библијску снагу од старозавјетног Творца неба и земље. Та снага му омогућује да у једном потезу уобличи исконски и живи јаук Козаре и јаук народа у јаук Стојанке.

Ипак, мени најближи Скендер није пјесник Стојанке мајке Кнежопољке. Можда због позиције нулте тачке егзистенције из које је пјесма настала, и библијске снаге којом је исписана. Тада Скендер напростио није неко о коме могу да говорим, јер мој доживљај свијета и моје слабашне ријечи представљају тек зеру онога што је народ Козаре доживио а пјесник Козаре написао.

Мени најближи Скендер је у сонетима и иза њих. Њега могу да разумијем, с њим могу да подијелим понеку мисао и понешто што се не може изрећи, о чему се може само ћутати, као што је он најбоље знао да ради, ћутећи сатима и данима са другим великим пјесником сонета, Стеваном Раичковићем. У сонетима је Скендер пјесник егзистенцијалне језе и расапа материје, каже трећи наш мајстор сонета, Рајко Петров Ного, који је знао изблиза да доживи Скендерово и Стеваново ћутање. Морам да призnam да ми је лично та егзистенцијална језа знатно ближа од оне нулте тачке егзистенције. У њој се и ја, благодарећи Богу, нађем, када ми, као и Скендеру, мисао постаје емоција, а емоција мисао. У сонету.

Ту видим, кроз прашински свемир његове брусионе, која је једно са стваралачком одјом Баруха де Спинозе, као протомајстора брусача сонета, како умијеће постаје poiesis, стварање, чин који нас чини сличним Богу. У сонетима Скендер ломи тврдо камење језика и бруси га у драго камење стихова, ласерски прецизно испуњавајући најтеже и најтананије захтјеве сонетне форме. Тада напор и напон уобличавања је понегдје видљив и људски неиздржив, баш као и онај напон који га је изнутра просто присиљавао на стварање: Свакој мојој пјесми претходио је неки неиздржив напон у мени, записаће у једном аутопоетичком запису.

У сонетима Скендер открива како најзахтјевнија поетска форма помаже ономе ко је дарован надахнућем да

посредује у довођењу до ријечи и пјесме онога што је неизрециво и недохватно, што је уједно најдубље и највише, као у сонету Руса пјесма:

Склупчила си се у мени у тмуло немушто јао.
Не знаш да ли да сићеш међу школјке ми, понор дубоко,
ил да исцватеш у небо – да будеш звјездани бокор.
Црниш се, пјесмо, у мени ко мјесец неизгријао.

Има већ нешто више од године дана како то благотворно дејство сонетне форме, тих најзахтјевнијих и најфинијих ограничења, осјећам и у својој поезији. Ја, наиме, водим истовремено два живота у којима настојим да стварам, јер је стварање, како је, једном и одједном, себи и мени открио професор Никола Колјевић, једини лијек против кварења. Кад престане да се ствара, почиње да се квари. Та моја два стваралачка живота се међусобно надопуњују и испомажу, онај професионални, у којем другима помажем да реактивно дјеловање замијене креативним, и овај лирски, у којем покушавам да стиховима ухватим цјелину иза дјелића живота који свакодневно, као у разбијеном огледалу, живимо.

У професионалном животу све чешће се служим једном од хеуристика мајстора који се практично баве теоријом комплексности: ограничења која помажу (*enabling constraints*). Снагу те хеуристике најбоље сам осјетио у свом другом, лирском животу, у сонету, када повиновавање ограничењима, и то тек онда кад на њих скоро заборавимо, омогућује да се почетно надахнуће усмјери и води нечим што је јаче од слабости пјесникove емоције и више од досега његове мисли. Препуштајући се скривеној моћи сонетне форме и норме, можда понекад можемо да се приближимо идеалу страсне мере, како га је наизглед оксиморонски формулисао Иван В. Лалић. Мислим да сам то најбоље изразио пјесмом која се тако и зове, Сонет:

Сродио сам се са сонетом
Као монах са молитвама,
Као стрелац са својом метом,
Као робијаш с решеткама.

Стопио сам се с овом формом
Која стих, док се с муком рађа,
Доводи у склад с вишом нормом

И, утежући, ослобађа,

Као да чува од расула
Мисли и речи, ствари, чула,
У жубор строфа преводећи

Оно што се не може рећи –
Као са водом кад се стопе
Оног што по њој хода стопе.

Дозволићете ми, на крају, да будем до краја личан: мени најближи и најдражи Скендер није онај који је највећи и најмоћнији, већ онај који је најмањи и најслабији. Нити је онај који божанском снагом бруси од камења ријечи драго камење стихова, већ онај који, с лакоћом која је неупоредива, исписује своју и нашу егзистенцијалну језу у сонету Писма:

Кућно поштанско сандуче, и иста те иста дилема.
Извадим кључ, па кажем: Боље, не отвори!
На сва та драга писма што их унутра нема
буди сандук ћутње и ништа не одговори.

Кажем, па отворим, и опет у ме зрене,
љута што је будим, црна мачка празнина.
И у једном куту, од пријатеља и жене,
писма што неће стићи чита паучина.

Рука тад отвори сандук – то шкрине кључ без руке.
Очи још окрзну име – то гледају очи без зјена.
Тренуци отрежњења кад сазнам да нема ме више,

и да се то свакога јутра направим од жбуке.

Ничега више нисам ни облик ни сјена.

И као самој себи само празнина ми пише.

Све је стало у пјесму у којој ничег нема.

Бесједа на додјели награде „Скендер Куленовић“ за 2017. годину

Пријedor, 21. 9. 2018.

ИЗВЈЕШТАЈ

о раду жирија пјесничке награде Скендер Куленовић за 2017. годину

Одмах по именовању, почетком ове године, жири је преко електронских каталога Народне и универзитетске библиотеке РС у Бањој Луци и Народне библиотеке Србије у Београду остварио цјеловит увид у пјесничку продукцију на српском језику за посљедња три мјесеца 2016. и читаву 2017. годину. Након пажљивог прегледања необично великог броја наслова у шири избор уврштено је педесетак збирки пјесама, при чему нису оцјењиване књиге досадашњих добитника награде нити изабрана, дакле, већ објављивана остварења поједињих пјесника, осим у случајевима кад је већ објављеним пјесмама приодат и значајнији број нових. Након свестраног разматрања сачињен је ужи избор кандидата за награду, који је пред Одбором манифестације Књижевни сусрети на Козари и представницима медија саопштен у Приједору 22. јуна 2018. године.

Ужи круг кандидата за књижевну награду „Скендер Куленовић“ за 2017. годину, азбучним редом презимена аутора, изгледао је овако:

1. Мирослав Алексић, ОСКУДНО ВРЕМЕ, Прометеј, Нови Сад 2016.
2. Анђелко Анушић, ЖИВ СИ, КАЖЕШ, Културни центар Новог Сада 2016.
3. Благоје Баковић, ПОМЕРАЧ ОБЛАКА, Штампар Макарије, Подгорица 2017.
4. Мирјана Булатовић, АКО ЈЕ НЕКОМ СРЦЕ СТАЛО, Граматик, Београд 2017.
5. Драган Лакићевић, ПЕСМЕ ЗА ЈЕДНОГ ЧИТАОЦА, Партенон, Београд, 2017.
6. Здравко Миовчић, ШТО ЈЕ ДУША СКУПИЛА, Завод за уџбенике, И.Сарајево 2017.
7. Стеван Тонтић, ХРИСТОВА ЛУДА, Архипелаг, Београд 2017.

Даљим жирирањем овај ужи круг сведен је на најужи у коме су се нашле књиге пјесама Драгана Лакићевића, Здравка Миовчића и Стевана Тонтића, које су према мишљењу жирија најцјеловитије и изражайно најубједљивије у прошлогодишњој издавачкој продукцији. Сва три дјела оцјењена су као веома вриједне умјетничке творевине, сасвим особене и у контексту досадашњих опуса својих аутора.

Конечно, на завршном састанку жирија у Приједору 5. септембра 2018. године, једногласно је одлучено да пјесничка награда Скендер Куленовић за 2017. годину буде додијељена Здравку Миовчићу за збирку пјесама под насловом „Што је душа скупила“ у издању Завода за уџбенике и наставна средства из Источног Сарајева.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

У свим досадашњим својим пјесничким књигама Здравко Мiovчић је препознатљив као лиричар у најкласичнијем, оном древном античком значењу те ријечи, пјесник кога умјетнички окупирају крајње флуидна, често магновена и прозрачна стања душе, која свој отисак не остављају толико у значењском набоју самих ријечи колико у мелодији стихова и строфа, префињеној музici срокова, једној чистој и потпуно особеној поетској кантилени. Наглашено импресионистички, он умјетничку суштину „тражи у ритму, а скрива линије и теме, као и класичне описне поступке“. Његова поетска сагласја у својој отменој стишаности зраче дахом непатворене молитве, неизречне чежње управљене Творцу кога химнopoјe и језички благовијесте. Ријеч је о пјеснику дубоке религиозности која се као драгоцен, једва ухватљив просјај слути у сваком дјелићу пјесме.

Све те унутрашње вриједности Мiovчићеве поезије садржане су и у збирци „Што је душа скupila“, чији наслов већ јасно наговјештава њену једноставност и непосредност. У шест њених циклуса као у шест баштенских леја послагани су брижни послови, они календарски, хесиодовски распоређени, и они исцртани по путопису душе кроз простор и вријеме, између овога и онога свијета. У том огромном распону од животне свакодневнице до метафизичких хоризоната умјетнички убједљиво настањени су живи знаци књижевне и културне традиције, класичне античке, библијске и националне, као драгоцен залог пјесникове поетичке самосвијести. Саткан од разноликих и разнородних фрагмената, само привидно удаљених и противрјечних, Мiovчићев пјеснички свијет уцјеловљен је доминантним и стално присутним осјећањем више хармоније, сврхе и смисла. Његов лирски интимизам повремено остварује дубока сагласја с интимистичким тоновима Куленовићеве поезије које је велики пјесник у најсретнијим тренуцима своје зреле, сонетне лирике знао узвисити до универзалних истина. Између осталих, и то је један од разлога који је жири имао на уму кад је одлучио да се угледна награда Скендер Куленовић за 2017. годину додијели пјеснику Здравку Мiovчићу.

Пријedor, 5. 9. 2018. године

Жири:

Академик Бранко Летић, предсједник
Ђорђе Нешић
Ранко Поповић

Домаћин и изврши организатор
Град Приједор

Покровитељ
Министарство просвјете и културе у Влади Републике Српске

Саорганизатори
Град Бања Лука и општине Грађишка, Козарска Дубица, Костајница, Нови Град, Лакташи и Србац

Организациони одбор
Миленко Ђаковић, предсједник, Моња Касаловић, Љиљана Бабић, Биљана Малбашић, др Младенко
Саџак, Мара Ећим, Зоран Барош, Драган Ромчевић, Зоран Станић, Весна Стојановић, Наталија
Тривић, Дијана Трубајић, Светлана Ђурђевић, Слободанка Вујиновић, Давор Глишић, Слободан
Премасунац и Милош Милинчић

Спонзор награде „Скендер Куленовић“
Компанија АрцелорМитал“ Приједор

Медијски партнери:

www.prijedorgrad.org